

V Bruseli 14. marca 2025
(OR. en)

6934/25

ENV 140
CLIMA 64
COMPET 141
IND 69
FIN 287
ENER 67

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. dok. Kom.:	6515/25
Predmet:	Environmentálny rozmer Dohody o čistom priemysle – výmena názorov

1. Predsedníctvo pripravilo pripojenú poznámku a otázky pre ministrov s cieľom usmerniť výmenu názorov na uvedenú tému na zasadnutí Rady (životné prostredie) 27. marca 2025.
2. Výbor stálych predstaviteľov sa vyzýva, aby vzal túto poznámku aj otázky predsedníctva na vedomie a postúpil ich Rade na účely tejto výmeny názorov.

Environmentálny rozmer Dohody o čistom priemysle

– výmena názorov –

Úvod

Európska rada vo svojich záveroch z apríla 2024¹ vyzvala na uzavretie novej dohody o konkurencieschopnosti Európy. Táto výzva opätovne zaznela vo Vyhlásení z Budapešti o novej dohode o konkurencieschopnosti Európy, ktoré lídri EÚ prijali v novembri 2024. V súlade s politickými usmerneniami na roky 2024 – 2029 a v reakcii na správy Enrica Lettu a Maria Draghiho Európska komisia 29. januára 2025 uverejnila oznámenie s názvom Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ². V tomto oznámení sa načrtáva celý rad iniciatív zameraných na preklenutie inovačnej priepasti, vytvorenie spoločného plánu dekarbonizácie a konkurencieschopnosti, zníženie nadmerných závislostí a zvýšenie energetickej sebestačnosti a hospodárskej bezpečnosti.

Oznámenie s názvom Dohoda o čistom priemysle: spoločný plán konkurencieschopnosti a dekarbonizácie³, ktoré Komisia uverejnila 26. februára 2025, je jednou z hlavných iniciatív uvedených v Kompase konkurencieschopnosti. Cieľom Dohody o čistom priemysle je, aby sa EÚ prostredníctvom podpory čistých technológií a obehových obchodných modelov stala konkurencieschopným a atraktívnym centrom výroby.

Spoločný plán konkurencieschopnosti a dekarbonizácie

V tejto ére rastúceho geopolitického napätia, pomalého hospodárskeho rastu a technologickej konkurencie musí EÚ svojmu priemyslu urýchlene predložiť pádne obchodné opodstatnenie investícií do dekarbonizácie a riešiť výzvy odvetvia čistých technológií a energeticky náročných priemyselných odvetví. Cieľ EÚ stať sa do roku 2050 klimaticky neutrálnym hospodárstvom musí sprevádzať predvídateľný rámec pre priemyselné odvetvia, ktorým sa zabezpečí ich konkurencieschopnosť a posilní hospodárska odolnosť.

¹ EUCO 12/24.

² 5785/25.

³ 6515/25.

Vo Dohode o čistom priemysle sa uvádzajú opatrenia na premenu dekarbonizácie na hnaciu silu rastu európskeho priemyslu zabezpečením jej pevnej integrácie do priemyselnej, hospodárskej a obchodnej politiky, ako aj do politiky hospodárskej súťaže. Ako základ pre obchodné opodstatnenie sa identifikovalo šesť hybných síl: cenovo dostupná energia, vedúce trhy, financovanie, obehovosť a prístup k materiálom, globálne trhy a medzinárodné partnerstvá a zručnosti.

Pokiaľ ide o prístup k **cenovo dostupnej energii**, v Dohode o čistom priemysle, ktorá vychádza z akčného plánu pre prijateľné ceny energie⁴, sa okrem iného zdôrazňuje význam zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, podpora zmlúv o nákupe elektriny a rozdielových zmlúv a pokračujúce zameranie na udeľovanie povolení, a to aj v priemysle.

Na vytvorenie **silných vedúcich trhov** pre európske čisté technológie a dekarbonizované výrobky sú potrebné konkrétne opatrenia na strane ponuky aj dopytu. Priemyselné riadenie uhlíka môže pomôcť pri dekarbonizácii výrobných procesov v priemyselných sektoroch, ktoré sú významné pre európske hospodárstvo, takže sa ním dopĺňa ďalšie úsilie v oblasti dekarbonizácie. EÚ už zaviedla viacero politík na podporu zachytávania CO₂, a to aj v rámci smernice o ETS⁵ a smernice o CCS⁶. Okrem toho sa na urýchlenie projektov zachytávania a ukladania CO₂ v akte o emisie neutrálnom priemysle⁷ stanovuje cieľ na úrovni EÚ, ktorým je do roku 2030 dosiahnuť ročnú úložnú kapacitu CO₂ na úrovni 50 miliónov ton. Okrem toho sa očakáva, že nariadením o CRCF⁸ sa budú stimulovať investície do inovačných technológií odstraňovania uhlíka, a to stanovením únijných kritérií kvality a postupov monitorovania a podávania správ. EÚ však bude musieť výrazne zvýšiť úsilie o využitie plného potenciálu technológií na priemyselné odstraňovanie uhlíka.

⁴ 6601/25.

⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/31/ES z 23. apríla 2009 o geologickom ukladaní oxidu uhličitého a o zmene a doplnení smernice Rady 85/337/EHS, smerníc Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES a nariadenia (ES) č. 1013/2006 (Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 114).

⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1735 z 13. júna 2024 o zriadení rámca opatrení na posilnenie európskeho ekosystému výroby emisne neutrálnych technológií a o zmene nariadenia (EÚ) 2018/1724 (Ú. v. EÚ L, 2024/1735, 28.6.2024).

⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/3012 z 27. novembra 2024, ktorým sa zriaďuje certifikačný rámec Únie pre trvalé odstraňovanie uhlíka, uhlíkové pôdohospodárstvo a ukladanie uhlíka v produktoch (Ú. v. EÚ L, 2024/3012, 6.12.2024).

Očakáva sa, že vykonávanie stratégie priemyselného riadenia uhlíka⁹ uľahčí rozvoj **trhu so zachyteným uhlíkom a trvalým odstraňovaním uhlíka** a podporí využívanie zachyteného uhlíka v širšej škále výrobkov. V pripravovanom akte na urýchlenie dekarbonizácie priemyslu sa navrhne dobrovoľné označovanie uhlíkovej náročnosti priemyselných výrobkov počnúc oceľou. Spolu s preskúmaním rámca verejného obstarávania sa v ňom navrhnu aj osobitné kritériá zamerané na zvýšenie dopytu na trhu po dekarbonizovaných výrobkoch s európskymi preferenčnými kritériami. Komisia takisto začne pracovať na zjednodušení a harmonizácii **metodík účtovania uhlíka** s cieľom podporiť vývoj čistých výrobkov.

Prechod na čistú energiu si vyžaduje **značné investície** a okrem financovania z verejných zdrojov bude kľúčová aj mobilizácia súkromného kapitálu. Komisia navrhne zriadenie banky pre dekarbonizáciu priemyslu, ktorej cieľom bude mobilizovať 100 miliárd EUR na základe financovania z existujúcich zdrojov Inovačného fondu a dodatočných príjmov z častí ETS, ako aj na základe pákového efektu z Programu InvestEU a dobrovoľných zdrojov členských štátov. Bude založená na konkurenčnom výbere, a to aj prostredníctvom rozdielových zmlúv v oblasti uhlíka, pričom sa zabezpečí spravodlivé rozdelenie podpory medzi členské štáty.

Účinný mechanizmus uhlíkovej kompenzácie na hraniciach (CBAM) je kľúčový na **ochranu priemyselných odvetví EÚ, na ktoré sa vzťahuje EU ETS**, pred nekalou súťažou a na zabezpečenie rovnakých podmienok na **globálnej úrovni, pričom musí zároveň podnecovať stanovovanie cien uhlíka na globálnej úrovni**. Po návrhu nariadenia o zjednodušení a posilnení mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach¹⁰ bude neskôr v roku 2025 nasledovať komplexné preskúmanie fungovania mechanizmu CBAM, v rámci ktorého sa posúdi, či by sa mal rozšíriť na ďalšie odvetvia a nadväzujúce výrobky, a zväži sa otázka úniku uhlíka vo vyvážanom tovare.

Cieľ Dohody o čistom priemysle, ktorým je dosiahnuť dekarbonizáciu a zároveň posilniť konkurencieschopnosť, si vyžaduje zabezpečenie **regulačnej predvídateľnosti pre priemyselné odvetvia**. EÚ preto musí zabezpečiť, aby environmentálne nástroje, pravidlá a financovanie boli dobre navrhnuté a revidované spôsobom, ktorý je pre európske priemyselné odvetvia predvídateľný, s cieľom chrániť investície a umožniť dlhodobé podnikateľské plánovanie.

⁹ 6306/24.

¹⁰ 6609/25.

Obehovosť v centre dekarbonizácie

Prechod na obehové hospodárstvo nielen prináša environmentálne výhody a podporuje dekarbonizáciu, ale môže tiež **znižiť závislosť EÚ** od externých dodávateľov surovín a zlepšiť cenovú dostupnosť a prístupnosť základných materiálov. Odvetvie recyklácie a repasácie v Európe rýchlo rastie: odhaduje sa, že obehový potenciál európskeho trhu s repasovanými materiálmi vzrastie do roku 2030 z hodnoty 31 miliárd EUR v roku 2022 na 100 miliárd EUR, čím sa vytvorí 500 000 nových pracovných miest.

Nedávno **bol zavedený široký regulačný rámec** na podporu obehovosti a uľahčenie nakladania s odpadom ako zdrojom v Európe. Cieľom nariadenia o ekodizajne udržateľných výrobkov¹¹ je zlepšiť obehovosť, energetickú hospodárnosť, recyklovateľnosť a trvanlivosť výrobkov uvádzaných na trh EÚ stanovením požiadaviek na ekodizajn, a to potenciálne pre takmer všetky fyzické výrobky. Okrem toho sa v nedávno prijatých právnych predpisoch týkajúcich sa konkrétnych výrobkov vrátane nariadenia o batériách¹² a nariadenia o obaloch a odpadoch z obalov¹³ stanovili povinné ciele týkajúce sa recyklovaného obsahu pre rôzne materiály, pričom sa zároveň zabezpečilo, aby výrobky uvádzané na trh EÚ boli do veľkej miery recyklovateľné. Akt o kritických surovinách¹⁴ obsahuje opatrenia na zlepšenie zberu a recyklácie odpadu bohatého na kritické suroviny. Dopĺňa ho nedávna revízia nariadenia o preprave odpadu¹⁵, ktorej cieľom je výrazne uľahčiť prepravu odpadu určeného na recykláciu v rámci EÚ a zároveň obmedziť vývoz odpadu mimo OECD s cieľom zabrániť strate cenných druhotných materiálov.

¹¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1781 z 13. júna 2024, ktorým sa zriaďuje rámec na stanovenie požiadaviek na ekodizajn udržateľných výrobkov, mení smernica (EÚ) 2020/1828 a nariadenie (EÚ) 2023/1542 a zrušuje smernica 2009/125/ES.

¹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1542 z 12. júla 2023 o batériách a odpadových batériách, ktorým sa mení smernica 2008/98/ES a nariadenie (EÚ) 2019/1020 a zrušuje smernica 2006/66/ES;

¹³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/40 z 19. decembra 2024 o obaloch a odpade z obalov, o zmene nariadenia (EÚ) 2019/1020 a smernice (EÚ) 2019/904 a o zrušení smernice 94/62/ES.

¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1252 z 11. apríla 2024, ktorým sa stanovuje rámec na zaistenie bezpečných a udržateľných dodávok kritických surovín a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1724 a (EÚ) 2019/1020.

¹⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1157 z 11. apríla 2024 o preprave odpadu, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1257/2013 a (EÚ) 2020/1056 a zrušuje nariadenie (ES) č. 1013/2006.

Prechod na obehové hospodárstvo však naďalej brzdia **prekážky na trhoch s obehovými výrobkami a materiálmi**. Preto je potrebné stimulovať trh zvýšením ponuky kvalitných recyklátov, ako aj dopytu po druhotných surovinách. Komisia v Dohode o čistom priemysle navrhuje riešiť túto otázku kombináciou legislatívnych opatrení, ako je prijatie aktu o obehovom hospodárstve, a ďalších iniciatív, ako je zriadenie centra pre kritické suroviny a transregionálnych centier obehovosti.

Otázky pre ministrov:

- Myslíte si, že opatreniami navrhovanými v Dohode o čistom priemysle sa priemyselné odvetvia EÚ podporia dostatočne na to, aby zostali konkurencieschopné a prešli na nulovú bilanciu emisií? Nazdávate sa, že sú potrebné nejaké ďalšie opatrenia?
- Ako vnímate prínos Inovačného fondu a plánovanej banky pre dekarbonizáciu priemyslu k týmto cieľom?
- Aké výzvy a prekážky pretrvávajú na ceste k obehovému európskemu hospodárstvu? Existujú medzery v právnych predpisoch, ktoré by sa mali riešiť s cieľom rozšíriť opätovné použitie, repasáciu a recykláciu a vytvoriť prosperujúci trh s druhotnými výrobkami a materiálmi?
